

Thomsonnak élnie kell!...

Debreczeni József

A Perry Thomson-ügy hónapok óta tartotta lázban nemcsak New Yorkot, hanem egész Amerikát. A New York Times és a Chicago Tribune ugyanúgy oldalakat szentelt ennek a bűnügynek, mint a legeldugottabb nevadai barakkváros helyi híradója. A „publicity” szülőföldje dőzsölt és tobzódott a Thomson-ügyben. Az Empire State Building negyvenedik emeletén éppen úgy, mint a metro gvőtrőn forró pullmanjaiban erről beszéltek az emberek. Amerika a Thomson-ügy jegyében élt és lélegzett, minden mozzanatot rádiók és távolbalátók százezrei bömböltek a yankee-fülekbe és szemekbe, melyek szomjasan itták a szenzációt.

+

Nézzük hát, miben állt voltaképpen a Thomson-ügy. Megkíséreljük a kérdéskomplexum lehető rövid összefoglalását.

Perry Thomson harminchat éves, okahamai születésű vegyész, előre megfontoltan megölte és kirabolta Hanne Perkins negyven éves gazdag new-yorki magánzónót, aki menyasszonya volt. Ezt a Thomsont egyébként a világ legcsendesebb és legszelidebb emberének ismerték a kevesek, akik egyáltalán tudták, hogy a világon van. A „The American Chemical Company” nevű vegyipari konszern szerényen fizetett alkalmazottja volt, magábavonult, hallgatag ember. Magánéletéről kartársai a semminél is kevesebbet tudtak.

Amikor a vasegészségű Hanne Perkinset egy téli reggelen holtan találta a néger szobalány, nyomban büntényt sejtettek. A gyanú csakhamar Thomsonra terelődött. A vizsgálóbírónak nem volt nehéz dolga; a fáradt tekintetű, egykedvű ember az első kérdésekre folyamatosan diktálta jegyzőkönyvbe vallomását. Azt a vallomást, amely a villamosságát jelentette számára.

— Igen, megöltem Hanne-t. Nem volt különösebben nehéz dolgom, hisz naponta nála ebédeltem. A dolgot jóelőre megterveztem és a lehető leg-egyszerűbb megoldást választottam. Belladenált csempésztem a teájába.

— Mi az a Belladenál?

— Pillanatok alatt ölő mérég. Az American Chemical egyik új készítménye. A holttest nyakáról lekapcsoltam a páncélfiók kulcsait. Tudtam, hogy ott hordja egy platinalánc. Magamhoz vettem az ékszereket, készpénzt, értékeket és néhány köteg könnyen értékesíthető kötvényt. Hanne óvatos természet volt, jó üzletasszony; csupa elsőrangú papírt tartott...

A nyomozás pontról pontra igazolta a vallomást. Az ékszereket, a pénzt és az értékpapírokat hiánytalanul megtalálták Thomson lakásán. A lakásb-an egyébként a nyomozó közegek önálló kutatásokra alkalmas, kitűnően felszerelt laboratóriumot is találtak.

Arról azonban, hogy mire kellett a pénz, a bűnper minden szakaszában makacsul hallgatott. Dr. Hamond, a védő, az Egyesült Államok egyik legkiválóbb büntetőjogásza, kétségbeesetten fakadt ki az újságírók előtt.

— Ez az ember öngyilkos akar lenni. Azt hiszem, örült. Egyetlen szót se tudok kihúzni belőle.

✦

Az esküdtszék főtárgyalásán már mindenki tudta, hogy Thomson nem kerülheti el a villamosszéket. Nem is tárgyalás volt ez már, inkább drámai színház.

Az esküdtek verdiktje egyhangú: a vádlott bűnös. Az ítélet: halál.

A ügyész egykedvűen búcsúzott védőjétől. Egyetlen pillantása sem volt a kíváncsian borzongó arcok százai felé, mikor a fegyőrök között kivonult a vádlottak ringjéből.

A tárgyalást követő harmadik héten azonban, miután az Elnök végérvényesen elutasította a kegyelmi kérvényt, a halálraítélt magához kérte védőjét. Dr. Hamond ezúttal több óra hosszat tárgyalt védencével és szokatlanul felindultan távozott annak cellájából. Egyenesen az ügyészhez hajtott, majd mindketten az igazságügyminisztériumba mentek, ahol zárt ajtók mögött órák hosszat tanácskoztak.

A másnapi New York Times első oldalán közölte azt a tudósítást, mely a lavinát elindította. Eszerint a halálraítélt vegyész szaktekintélyekből álló bizottság kiküldését kérte az igazságügy-minisztériumtól annak megállapítására, hogy olyan találmányon dolgozik, amely alkalmas a világ képének megváltoztatására és minden időkre kizárja a háborút. A gyilkosságot is azért követte el, mert kísérletei befejezéséhez sürgősen pénzre volt szüksége, amit óvatos és takarékos menyasszonya megtagadott tőle. Hosszas viták következtek a szokatlan és izgalmas bejelentés nyomán. Végül megállapították, hogy az elítélt kívánságát teljesíteni kell. Az emberek egy pillanatra meghökkenek, de ezekben a napokban még senki sem akadt, aki komolyan vette volna Thomson bejelentését. Egy bomlott idegzetű ember káprázatának tartották a dolgot. Mindazonáltal fölülkerekedett a vélemény, hogy Thomsonnak joga van ahhoz, amit kér. Igazság mindenekelőtt! Az élettől búcsúzó kívánságát teljesíteni kell. Ezenfelül mint az egyik lap megjegyezte: a törvények a terhes asszony kivégzését is tiltják.

✦

Amerika legkiválóbb vegyészeiből alakítottak bizottságot és egyidejűleg átköltöztették a fegyházba Perry Thomson magánlaboratóriumát. Kétnapi szakadatlan ellenőrző kísérletek után a bizottság megszövegezte szakvéle-

ményét Thomson találmányáról, az ideiglenesen Thomsonitnak elnevezett halálsugarakról. A jelentés bizalmas jellegű volt, mégis órák alatt kiszivárgott minden részlet. Az emberek megdöbbenek, mert a jelentés minden tartózkodást félretéve korszakalkotónak, sőt világformálóan jelentősnek minősítette a találmányt.

— Thomson nem örült! — ordították a lapcímek.

— A Thomsonit igazán a világ urává teszi Amerikát!... Nincs többé háború!...

A lapok részletesen ismertették a Thomsonitot és rámutattak, hogy a találmány birtokában az Egyesült Államok minden államot sakkban tarthat, mert Thomson sugara egyetlen gombnyomásra, gyakorlatilag korlátlan távolságra rombol és bénít. Pontosabban, nem is rombol: egyenesen örül.

Az atom- és hidrogénfegyverek hadászati jelentősége — mint írták — valósággal eltölpül. A harcászati atomfegyverek és a különféle rendszerű irányítható kontinentális rakétalövedékek lélektani értéke egyidejűleg nagy mértékben csökken. A szakértők jelentése szerint ezek, bár elretenthetik az esetleges támadást, végleg vissza nem riaszthatják. Hatósugaruk korlátozott, alkalmazásukban tér és idő előreláthatatlan esetlegességeitől függenek. Nem szólva arról, hogy a feltételezett támadó is rendelkezik azonos elven szerkesztett fegyverekkel, míg a Thomsonit — monopólium.

Az újságok azt is kifejtették, hogy a Thomsonit végleg eloszlát minden háborús veszélyt. Nem kell kilőni, nem kell a térre bízni, határfoka anyag- és időtényezőktől független. Zárt helyiségből, egyetlen állandó pontról, időtlenül, anyagtalannul alkalmazható. A térben való haladás eszményi változatát valósítja meg: árad. Elméletben és gyakorlatban ezután világrészek tűntethetők el egy zárt szobában ülő emberi lény könnyed kézmozdulatára. Háborúra ennél fogva gondolni sem lehet! A felfedezés teljes: úgyszólván csak a végképlet hiányzik. A feltaláló a halálos ítélet végrehajtásának elhalasztását kérte, míg befejezheti kísérleteit.

✦

Íme, rövid összefoglalása a Thomson-ügy első szakaszának. A halasztásnak nem volt különösebb jogi akadálya és a siralomházban berendezett laboratóriumban a hallgatag vegyész három hónap alatt befejezte kísérleteit. A bizottság ekkor újabb látogatást tett Thomsonnál. A szakemberek lelkesedése tetőpontra hágott. A Thomsonit tökéletes volt. Annyi álhír és fantazmagória után ezúttal valóban megszületett a sugár, mely minden fegyvert értelmetlenné tesz. Megszületett az életmentő, az új ember békéjének örökös záloga.

Amerika tombolt. A hírek valóságában nem lehetett kételkedni, hiszen az Egyesült Államok tudományos büszkeségei írták alá a kísérletekről felvett, példátlanul elragadtatott hangú jegyzőkönyveket.

Közben s mindeme eseményekkel párhuzamban megtörténe az előkészületek Thomson kivégzésére. Talán meg se lehetne már állapítani, hol, honnan hangzott fel az első kiáltás: Ezt az embert, aki egy világot ajándékozott az emberiségnek, nem szabad megölni! Akkor se, ha gyilkolt!

— Thomsonnak élnie kell!... — Rádiók, újságok, filmek, fénybetűk üvöltötték egy hét múlva az új jelszót:

— Thomsonnak élnie kell!!! Washingtonban több százezer főnyi tömeg tüntetett a Fehér Ház előtt, Thomson szabadonbocsátását követelve. A jelszó nyomában ezután beszárgult az egész Földet.

A világ két pártra szakadt. Kialakult a jogpárt, amely körömszakadtáig vitatta a világ minden államában, hogy az igazságot nem lehet és nem szabad fejtetőre állítani, még ebben a rendkívüli esetben sem. A jogfogalmak, a megtorlás örök principiuma, a személybiztonság tudata épp olyan értéke

az emberiségnek, mint a Thomsonit. Hivatkoztak arra, hogy e jogkincs nélkül nem születtek volna meg az emberi társulás egetvívó eredményei. Kultúra, civilizáció elmerült volna az elszabadult ösztönök ingoványában. Kimondott és megerősített halálos ítéletet nem lehet visszavonni, az eltört pálcát nem szabad összeilleszteni. Am emeljenek márványszobrot Thomsonnak, a lángeszű feltalálónak, fajtánk megmentőjének, de könyörtelenül végezzék ki Thomsont, az egykedvű gyilkost.

A másik oldal a humanizmus érveivel dolgozott. Félre a dogmákkal, a múmiaparagrafusokkal! Új csoda támadt! Thomson, az élő Thomson az egész földé, tőke, amely a jövőben is kamatozik. Attól az embertől, aki a Thomsonit felfedezte, ki tudhatja, mi minden telik ki még?

A Fehér Ház hallgatott. Európa, Afrika, Ázsia kormányai hallgattak. Az igazságügyminiszter viszont kertelés nélkül kijelentette, hogy Thomsont feltétlenül villamoszékbe ültetik. A nyilatkozat után harmadnapra revolvergolyó fúródott a miniszter mellébe. Száguldó autóból küldték a halálos lövést abban a pillanatban, amikor a miniszter kilépett az igazságügyi palota kapuján...

Mégis megtörtént a kivégzés. A legnagyobb titokban. A lapok és a rádiók csak egy hét múlva adhattak hírt róla.

✦

Okahama egyik mezővárosában ugyanekkor új gazdája akadt egy lakatlan farmnak, amelyhez emeletes villa tartozott. Titokzatos ember lehetett az új tulajdonos; sohase látták a szomszédok, pedig ilyen kis helyen kíváncsi természetűek az emberek. Mintha önkéntes foglya lett volna a rideg homlokú, örökké zárt redőnyök mögött borongó épületnek. Annyit is kevesen tudtak róla, hogy Tom Pearsonnak hívják, valami tudósféle és a házat éjjelnappal őrizteti. Különc.

— Érdekes — jegyezte meg a kocsmában Jim, a kövér csapos, amikor az új villatulajdonosról folyt a szó vasárnapi borozgatás közben —, Tom Pearsonnak hívják. Jó, hogy nem Perry Thomson a neve. Akkor ő ülhetett volna villamoszékbe.

A farmerek nevettek a csapos szófacsarásán. Eszes fickó ez a Jim, hiába. Mit ki nem talál!...

✦

1965-öt írtak ekkor, időszámításunk kezdete után.

